

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/261/2020
Identifikačné číslo spisu:	1206231419
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1206231419.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Nory Halmovej a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobcu URBICOM, a.s., so sídlom v Bratislave, ul. Dr. Vladimíra Clementisa 10, IČO: 35 713 402, zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Lamačkom, PhD., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 58, proti žalovaným 1/ G. P., bývajúcemu v X., I. XXXX/XX, t. č. Ú. V. B. L., zastúpenému advokátkou JUDr. Helenou Hynkovou, so sídlom v Bratislave, Radničné námestie 7/B, 2/ L. P., bývajúcemu v X., T. XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Evou Krehňavou, so sídlom v Banskej Bystrici, Rudlovská cesta 47, o určenie neplatnosti právnych úkonov a o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresného súdu Bratislava II pod sp. zn. 16C/248/2006, o dovolaní žalovaného 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. mája 2020 sp. zn. 6Co/40/2020 - 1798, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného 1/ a žalovaného 2/ proti výroku II. z a m i e t a .

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. mája 2020 sp. zn. 6Co/40/2020 v časti týkajúcej sa náhrady trov konania (výrok III.) z r u š u j e a vec mu v tejto časti vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. októbra 2019 č. k. 16C/248/2006-1468 určil, že Zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 12. júna 2006 uzavretá medzi žalovaným 1/ ako prevodcom a žalovaným 2/ ako nadobúdateľom je neplatná (výrok I.). Ďalej určil, že v celosti (v podiele 1/1) vlastníkom nebytového priestoru označeného ako „Priestor č. 1B“, zapísaného na LV pre kat. úz. P. č. XXXX nachádzajúceho sa na prízemí bytového domu na U. D.. Č.. XX P. X., vchod U. XX, súp. č. bytového domu XXXX (bytový dom je postavený na pozemku parc. č. XXXX, kat. úz. P.), ako aj spoluvlastníkom v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1251/10000 na spoločných častiach a spoločných zariadeniach predmetného bytového domu na U. D.. Č.. XX P. X., je žalovaný 1/ G. P., r. č. XXXXXX/XXXX, nar. XX.XX.XXXX (výrok II.). Vo zvyšku súd prvej inštancie žalobu zamietol (výrok III.) a žalobcovi priznal proti žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3 (výrok IV.) a proti žalovanému 2/ tiež v rozsahu 1/3 (výrok V.). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žaloba je čiastočne dôvodná tým, že súd mal v konaní za preukázané, že

žalobca naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právnych úkonov mal. Z časových súvislostí, dôsledkov sporných právnych úkonov na žalobcu, ako aj zo samotného charakteru sporných právnych úkonov bolo nepochybné, že tento naliehavý právny záujem na určení ich neplatnosti žalobca preukázal, nakoľko preukázal, že voči žalovanému 1/ ako povinnému v prebiehajúcom exekučnom konaní sa bez autoritatívneho rozhodnutia súdu nedosiahne legitímny cieľ žalobcu a to je uspokojenie jeho pohľadávky vymáhanej v exekučnom konaní, nakoľko žalovaný 1/ v dôsledku sporných prevodov podľa napadnutých zmlúv žiadny majetok nemal. Žalobca mal teda naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva žalovaného 1/ k nebytovému priestoru. Žalovaný 2/ je vlastníkom predmetného nebytového priestoru. Naliehavý právny záujem žalobcu je daný aj vo vzťahu k určení neplatnosti Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva uzatvorenej medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/, nakoľko jej predmetom nebola iba nehnuteľnosť (ktorá bola predmetom určovacieho petitu na určenie vlastníckeho práva žalovaného 1/ k nehnuteľnosti), ale jej predmetom boli aj hnutelné veci vo vlastníctve žalovaného 1/. Zmluvou o zabezpečovacom prevode práva bol postihnutý prepadnou klauzulou majetok, a to nebytový priestor a súbor hnutelných vecí. K overeniu podpisu žalovaného 1/ na predmetných zmluvách došlo dňa 7. júla 2006. K vráteniu pôžičky malo dôjsť podľa zmluvy o pôžičke najneskôr do 30. júna 2006 a podľa zmluvy o zabezpečovacom prevode práva najneskôr do 3. júla 2006. Keďže v uvedených lehotách k vráteniu pôžičky (splneniu dlhu) zo strany žalovaného nedošlo vlastníctvo k majetku žalovaného 1/ definitívne nadobudol žalovaný 2/. Žalobca v konaní namietal, že takéto dojednanie v zmluve o zabezpečovacom prevode práva je v rozpore so zákonom a preto je zmluva o zabezpečovacom prevode práva neplatná podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“). Poukázal pritom aj na judikatúru súdov v obdobných veciach. Súd dospel k záveru, že z konania žalovaného 1/ a jeho otca bol dôvodný záver, že títo sa po spísaní notárskej zápisnice so žalobcom systematicky postupne zbavovali svojho majetku. Zmluva o pôžičke a zmluva o zabezpečovacom prevode práva má preto znaky simulovaného právneho úkonu, ktorého účelom bolo dosiahnuť účinky prepadnej klauzuly. Súd poukázal na to, že na základe zmlúv, ktoré sú predmetom tohto konania, ako aj ďalších zmlúv uzatvorených medzi P. P. a žalovaným 2/, získal žalovaný 2/ aj ďalší majetok a 90 % podiel v spoločnosti RAVI, ktorého sa povinní v exekučnom konaní takto zbavili. Išlo pritom o zmluvy o pôžičkách a následné prepadnutie majetku uzatvorené medzi blízkymi príbuznými, nakoľko žalovaný 2/ je strýko žalovaného 1/ a bratom otca žalovaného 1/. Súd uviedol, že žalovaný 1/ a 2/ simulovali právne úkony a to z dôvodu vyhnutiu sa exekučnému konaniu vedenému na základe podpísanej notárskej zápisnice. Na zmluvách boli overené podpisy žalovaného 1/ po podpise notárskej zápisnice. Z výpovedí svedka K. bolo zrejmé, že sa snažil žalovaný 1/ so svojím otcom zbavovať svojho majetku a datovať zmluvy aj späť. Preto možno mať dôvodné pochybnosti o tom, či predmetné zmluvy neboli antidatované. Platnosť právnych úkonov a to Zmluvy o pôžičke a Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nemožno vyvodit' ani z prípadného právneho úkonu (disimulovaný - prevod majetku), ktorý mali tieto zmluvy (simulované právne úkony) zastierať, nakoľko obe zmluvy nesú jasné a nesporné známky obchádzania zákona, ktoré sú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatné. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) podľa pomeru úspechu v spore. Súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanému 1/ a žalovanému 2/ v rozsahu 1/3 (t.j. 2/3 úspechu žalobcu - 1/3 úspechu žalovaného 1/ a žalovaného 2/).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 13. mája 2020 sp. zn. 6Co/40/2020 zmenil rozsudok prvej inštancie, ktorým bola určená neplatnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode práv z 12. júna 2006 tak, že žalobu zamietol (výrok I.); výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo určené vlastnícke právo žalovaného 1/ k nebytovému priestoru č. 1B potvrdil (výrok II.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu prvoinštančného a odvolacieho konania (výrok III.). Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že predmetom konania zostalo určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva z 12. júna 2006 a určenie, že žalovaný 1/ je vlastníkom predmetného nebytového priestoru č. 1B, bolo treba v prvom rade preskúmať otázku existencie naliehavého právneho záujmu na týchto určeníach. V súvislosti s odvolacou argumentáciou žalovaných 1/, 2/ spočívajúcou v tvrdení, že žaloba o určenie neplatnosti predmetnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva je žalobou o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ CSP a že žalobca nepreukázal existenciu osobitného predpisu, z ktorého by vyplývala prípustnosť takéhoto určenia, treba vziať do úvahy, že

žalobca podal žalobu na súd prvej inštalácie dňa 11. decembra 2006, teda za platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Tento procesný predpis v ustanovení § 80 písm. c/ umožňoval určovací žalobu o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Odvolací súd bol toho názoru, že v zmysle prechodného ustanovenia § 470 ods. 2 prvá veta CSP treba v prejednávanej veci aplikovať ustanovenie § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Nemôže byť na úkor žalobcu skutočnosť, že po desiatich rokoch od podania žaloby došlo k zmene procesného predpisu, ktorú logicky nemohol v čase podania žaloby predvídať. Inými slovami, ak ustanovenie § 80 písm. c/ OSP platné v čase podania žaloby nepodmieňovalo úspešnosť žaloby o určenie právnej skutočnosti - neplatnosti právneho úkonu existenciou osobitného predpisu, z ktorého by možnosť takejto žaloby vyplývala, nie je možné existenciu takéhoto osobitného predpisu vyžadovať len z toho dôvodu, že v priebehu konania došlo k zmene právnej úpravy. V prejednávanej veci určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva je predbežnou otázkou vo vzťahu k určeniu, že žalovaný 1/ je vlastníkom hnutelých a nehnuteľných vecí, ktoré boli predmetom tejto zmluvy, t. j. predmetného nebytového priestoru a súboru hnutelých vecí. Inak povedané, ak súd prvej inštalácie výrokom II. vyhovel žalobe o určenie vlastníckeho práva, v rámci tohto výroku sa zaoberal posúdením platnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva ako predbežnou otázkou. Z tohto hľadiska tu neexistuje naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Na tomto závere nič nemení fakt, že žalobca sa nedomáhal určeniu, že žalovaný 1/ je aj vlastníkom hnutelých vecí uvedených v zmluve o zabezpečovacom prevode práva. V konaní totiž súd prvej inštalácie neskúmal a ani nebol povinný skúmať, či je žalovaný 1/ stále vlastníkom predmetných hnutelých vecí, či tieto veci vôbec existujú a či je ich hodnota významná vzhľadom na žalobcovu exekučne vymáhanú pohľadávku. Za tejto situácie určenie neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva vo vzťahu k hnutelým veciam v nej uvedeným nemá na postavenie žalobcu žiadny vplyv, najmä nemožno urobiť záver, že by sa jeho postavenie stalo menej neistým. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštalácie dospel k záveru, že predmetná zmluva o zabezpečovacom prevode práva je absolútne neplatným právnym úkonom (odvolací súd posudzoval platnosť tejto zmluvy na rozdiel od súdu prvej inštalácie v rámci riešenia predbežnej otázky), žalovaný 2/ sa na jej základe nemohol stať vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti - bytového priestoru č. 1B a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu. Žalobca mal podľa názoru odvolacieho súdu naliehavý právny záujem (či už podľa § 80 písm. c/ OSP, alebo podľa § 137 písm. c/ CSP) na určení, že vlastníkom predmetných nehnuteľností je žalovaný 1/. Naliehavý záujem žalobcu na tomto určení vyplývalo zo skutočnosti, že v exekučnom konaní vedenom proti žalovanému 1/ bude žalobca ako oprávnený môcť postihnúť aj nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom neplatnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práv a takto dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na to, že z hľadiska naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení nie je podstatné, že ani exekučným postihnutím predmetného nebytového priestoru zrejme nedôjde k úplnému uspokojeniu pohľadávky žalobcu. O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 396 ods. 1 CSP a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

3. Proti výroku II. a III. rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ 2“) dovolanie spolu s doplnením, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Mal za to, že súd ukončil dokazovanie bez toho, aby rozhodol o všetkých návrhoch na vykonanie dokazovania (§ 365 ods. 1 písm. b/, e/ CSP). Ak súd rozhodne, že niektoré z navrhnutých dôkazov nevykoná, je povinný v odôvodnení rozsudku odôvodniť, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy. Súdom prvej inštalácie bol viazaný na závery krajského súdu, ktorý vo svojom zrušujúcom uznesení prikázal skúmať, či hodnota zabezpečovanej pohľadávky nebola neprimerane nízka hodnote prepadnutého majetku. Závery znalca boli napadnuté a rozporované námietkami oboch žalovaných. Odvolací súd nevyhodnotil a neprejedal všetky odvolacie námietky žalovaného 2/, svojím nesprávnym postupom porušil právo žalovaného na spravodlivý súdny proces. Ďalej sa odvolací súd nevysporiadal s námietkou žalovaného 2/ ohľadom nepreukázania naliehavého právneho záujmu žalovaného na určení. Obmedzil svoju prieskumnú činnosť na časť odvolacej námietky žalovaného 2/ týkajúcej sa nesprávnosti výroky o určení, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva je platná. Odvolací súd sa k námietke, že zmarenie uspokojenia veriteľa z dôvodu vykonania odplatných úkonov dlžníka nie je dôvodom, ktorým je možné

preukázať naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, nevyjadril. Je potrebné splniť procesnú podmienku a tou je preukázanie naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd sa nezaoberal v celosti námietkou žalovaného 2/ o neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcu ako veriteľa a určení vlastníckeho práva k nebytovému priestoru z dôvodu zmarenia jeho možnosti uspokojiť sa z majetku žalovaného 1/. Odvolací súd ani v tejto časti odvolania nepreskúmal žalovaným 2/ tvrdené odvolacie dôvody, čím nesprávnym procesným postupom porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces. Súd si zo skutkového stavu osvojil len vykonané dokazovanie ohľadom obsahu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a existencii prepadnutej klauzuly, čím pre žalovaného 2/ privodil prekvapivé rozhodnutie. V prejednávanej veci dovolateľ ďalej uviedol dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/10/2008, sp. zn. 4Cdo/49/2003, 5Cdo/31/2011 a Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20Co/2886/2006, 29Odo/1027/2006, čím považuje právny záver odvolacieho súdu o preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobcu za rozporný s ustálenou rozhodovacíou praxou dovolacieho súdu. Ďalej dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP postavil na rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/58/2008, sp. zn. 2Obo/49/2008, 3Cdo/446/2012 a Ústavného súdu Slovenskej republiky uznesenie z 9. februára 2018, sp. zn. IV. ÚS 99/2018, nález z 3. júla 2008, I. ÚS 242/07. Dovolateľ podal dovolanie voči výroku III. rozsudku o náhrade trov konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Navrhol odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia podľa § 444 ods. 2 CSP až do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovaného 2/ a aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietne a zaviazne žalobcu k náhrade trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania, alternatívne rozsudok krajského súdu v rozsahu výroku II. a III. zruší a vráti krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie vo veci.

4. Proti výroku II. a III. rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ 1/“) dovolanie ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. e/ a f/ tým, že odvolací súd riadne nevyhodnotil a nezdôvodnil z hľadiska právneho záujmu a naliehavosti určenia ním uplatňovaného práva, čím procesným postupom porušil právo odvolateľa na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu. Je povinnosťou súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť. Napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnej aplikácii ustanovenia § 137 CSP v otázke existencie naliehavého právneho záujmu z hľadiska existencie naliehavosti právneho záujmu, či podaná žaloba je vhodný, účinný a správne zvolený procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou dosiahne odstránenie spornosti práva, a či len nevyvoláva konanie, v ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné súdne konanie. Dovolateľ namietal nesprávny procesný postup súdu, ktorým odmietol návrh žalovaných na výsluch znalca na skutočnosti vedúce k jeho záveru o určenej hodnote. Súd ukončil dokazovanie bez toho, aby rozhodol o nevykonaných návrhoch na dokazovanie. Dovolateľ 1/ podal dovolanie podľa § 421 ods.1 písm. a/ CSP tým, že ho podložil rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/112/2004, sp. zn. 5Obdo/10/2008, sp. zn. 1Cdo/91/2006, sp. zn. 4Obdo/31/2009, sp. zn. 2Cdo/170/2005 a podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP podložil rozhodovacou praxou Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 8C/75/2007, Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 12Cb/49/2003, Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 10C/26/2003 a Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16C/94/2005, keď súd v rozpore so zákonom a platnou judikátúrou vyhodnotil podmienky konania a to aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu na podanie žalobných návrhov, pasívnu legitímáciu žalovaného 2/ a hodnotenie procesnej podmienky naliehavého právneho záujmu týkajúceho sa určenia o vlastníctve nebytových priestorov, ale aj právnych úkonov, na základe ktorých došlo k vzniku vlastníckeho práva žalovaného 2/, boli porušené práva oboch žalovaných. Proti výroku III. rozsudku o náhrade trov konania podal dovolateľ 1/ dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP súd porušil kogentné procesné ustanovenia § 255 CSP o náhrade trov konania a právo žalovaného na spravodlivé prejednanie veci. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. e/ CSP proti výrokom I. a III. napadnutého rozhodnutia vyvodzuje z verejne publikovaných skutočností o výpovedi sudcu Okresného súdu Bratislava JUDr. Vladimíra Sklenku, z ktorých vyplývalo, že Y. T. G. má úzke osobné prepojenie na predsedu Krajského súdu v Bratislave a na žalobcu spoločnosti URBICOM, a.s. v ktorej pôsobí ako člen dozornej rady spoločnosti, spoločne s T. G., a v ktorej brat N.. Y. G. pôsobí ako člen predstavenstva spoločnosti. O týchto skutočnostiach sa dozvedel v čase po rozhodnutí odvolacieho súdu, keď nebolo možné vzniesť námietku zaujatosti proti konajúcemu krajskému súdu. Navrhol odložiť vykonateľnosť podľa § 444 ods. 2 CSP a aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že

žalobný návrh žalobcu c celom rozsahu zamietol a zaviazal žalobcu na náhradu trov konania prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania alternatívne rozsudok krajského súdu v rozsahu výroku II. a III. zrušil a vec vrátil na nové konanie.

5. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného 1/ a žalovaného 2/ vyjadril. Navrhol aby dovolací súd dovolanie žalovaného 1/ odmietol a zaviazal žalovaného 1/ na náhradu trov dovolacieho konania a rovnako dovolanie žalovaného 2/ ako procesne neprípustné odmietol a zviazal žalovaného 2/ na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. Posúdením návrhu dovolateľa 1/ a 2/ o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ vyvodzujú prípustnosť dovolania proti výroku II napadnutého rozsudku v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietali nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu a sú názoru, že odvolací súd sa nezaoberal všetkými odvolacími námietkami, čím došlo k jeho nesprávnemu rozhodnutiu, ďalej namietali vyriešenie právnej otázky naliehavého právneho záujmu vo vzťahu k určovaciemu návrhu na určenie vlastníctva nebytového priestoru žalovaným 1/ napriek odvolacím námietkam týkajúcich sa splnenia procesných podmienok na konanie o žalobnom návrhu, kde odvolací súd v rozhodnutí o odvolaní riadne nevyhodnotil a nezdôvodnil z hľadiska právneho záujmu a naliehavosti určenia ním uplatňovaného práva, čím procesným postupom porušil právo odvolateľov na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu, prvostupňový súd ukončil dokazovanie bez toho, aby rozhodol o nevykonaných návrhoch na dokazovanie a odvolací súd tento odvolací dôvod nevyhodnotil. Žalovaný 2/ považoval rozhodnutie odvolacieho súdu aj za prekvapivé, pretože za podklad zo zisteného skutkového stavu si osvojil len vykonané dokazovanie ohľadom obsahu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a existencii prepadnej klauzuly, a svoje rozhodnutie založil na

obsahu ust. čl. 5 Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva zo dňa 12.6.2006.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súd oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, prečo nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali.

15. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď I. výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola určená neplatnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode práva z 12.6.2006 zmenil tak, že žalobu zamietol. II. výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo určené vlastnícke právo žalovaného 1/ k nebytovému priestoru č. 1B potvrdil. Proti výroku I. dovolanie podané nebolo. Odvolací súd predovšetkým s poukazom na § 387 ods. 1 a 2 CSP konštatoval, že odvolacie námietky žalovaného 1/ boli už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie a s jeho závermi sa v celom rozsahu stotožnil. Uviedol, že ani ďalšie skutočnosti uvedené v odvolaní neumožňovali odvolaciemu súdu prijať iné závery a neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť prvoinštančného rozsudku. Odvolací súd zrozumiteľne objasnil, z akých dôvodov mal v preskúmvanej veci za to, že predmetná zmluva o zabezpečovacom prevode práva je absolútne neplatným právnym úkonom (odvolací súd posudzoval platnosť tejto zmluvy na rozdiel od súdu prvej inštancie v rámci riešenia predbežnej otázky), žalovaný 2/ sa na jej základe nemohol stať vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti - nebytového priestoru č. 1B a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu. Odvolací súd bol názoru, že žalobca má naliehavý právny záujem (či už na základe § 80 písm. c/ OSP, alebo podľa § 137 písm. c/ CSP) na určení, že vlastníkom predmetných nehnuteľností je žalovaný 1/-bod 27. rozsudku odvolacieho súdu.

16. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritorne vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie

chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalovaný 1/ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že žalovaný 1/ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Čo sa týka námietky žalovaného 1/ že účinnosťou zákona č. 160/2015 Z.z. bolo povinnosťou žalobcu upraviť žalobný návrh v súlade s procesnými podmienkami podľa § 137 písm. c/ alebo d/ CSP a súd mal v tomto štádiu konania rozhodnúť o tom, či žalobca preukázal naliehavý právny záujem na určovacích návrhoch a vyzvať žalobcu na preukázanie naliehavého právneho záujmu, alebo žalobu odmietnuť pre jej procesnú neprípustnosť, lebo napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnej aplikácii ustanovenia § 137 CSP v otázke existencie naliehavého právneho záujmu, tak dovolací súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu (právne posudzovanie sporu). „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 1VCdo/2/2017 uviedol, že pojem „procesný postup“ súdu treba takto vykladať aj za účinnosti CSP.

19. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Realizácia procesných oprávnení sa procesnej strane neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Nesprávne právne závery vrátane záverov o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu na žalobou požadovanom určení nezakladajú prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017.

20. V súvislosti s namietanými nedostatkami vo vykonanom dokazovaní, dovolací súd zdôrazňuje, že súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie sporových strán. Súd

hodnotí predložené dôkazy, resp. vykonáva dokazovanie aj inými dôkazmi, než predložia strany a následne ich hodnotí podľa svojho uváženia v zmysle zákona. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov a táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiacia úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov majú byť súčasťou rozsudku.

21. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, lebo to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (obdobne R 125/1999, R 6/2000). Rovnako, pokiaľ by aj súd niektorý z vykonaných dôkazov vyhodnotil nesprávne, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá a nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné. Dovolací súd zdôrazňuje, že procesným pochybením by bol taký postup súdu, ktorý by procesnej strane v konaní znemožnil dôkazy predkladať alebo navrhovať. Táto námietka dovolateľa teda vzhľadom na uvedené nie je dôvodná.

22. Žalovaný 2/ mal za to, že k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces malo dôjsť v tomto spore aj vydaním prekvapivého rozhodnutia odvolacím súdom. Porušenie videl v tom, že odvolací súd za podklad zo zisteného skutkového stavu si osvojil len vykonané dokazovanie ohľadom obsahu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a existencii prepadnej klauzuly, a svoje rozhodnutie založil na obsahu ust. čl. 5 Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva zo dňa 12.6.2006.

23. Najvyšší súd poukazuje, že princíp právnej istoty znamená, že strany môžu predvídať obsah súdneho rozhodnutia v konkrétnej právnej veci. O nečakané (prekvapivé) rozhodnutie odvolacieho súdu ide vtedy, ak sa odvolací súd v rozhodujúcich okolnostiach odklonil od rozhodnutia súdu prvej inštancie alebo ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana sporu možnosť vyjadrovať sa, právo argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. V súvislosti s touto námietkou dovolací súd skúmal tvrdenia žalovaného 2/, či išlo o prekvapivé rozhodnutie, a či spôsob rozhodovania odvolacieho súdu možno považovať za ústavne konformný. Z obsahu spisu vyplýva, že strany sporu mali dostatočný priestor na vyjadrenie svojej argumentácie. Žalobca aj žalovaný 1/ a žalovaný 2/ túto možnosť v konaní využili a súdy sa jednotlivými námietkami žalovaného aj žalobcu 1/ a žalobcu 2/ zaoberali a aj sa s nimi vysporiadali. Dovolací súd konštatuje, že v danom prípade nemožno rozhodnutie odvolacieho súdu považovať za prekvapivé s prípadným procesným dôsledkom, ktorým by došlo u žalovaného 2/ k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak nevykazuje v tejto časti znaky prekvapivého a arbitrárneho rozhodnutia, čím nie je daný dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f/ CSP.

24. Žalovaný 1/ vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Uviedol, že z verejne publikovaných skutočností z výpovedí bývalého sudcu Okresného súdu Bratislava I, JUDr. Vladimíra Sklenku vyplýva, že Y. T. G. (v spoločnosti žalobcu pôsobí ako člen dozornej rady) mal úzke osobné prepojenie na predsedu Krajského súdu v Bratislave a žalovaný 1/ predpokladá, že Y. T. G. vplýval priamo alebo prostredníctvom tretích osôb na rozhodnutie odvolacieho súdu v prospech žalobcu. O týchto skutočnostiach sa dozvedel v čase po rozhodnutí odvolacieho súdu, keď nebolo možné vzniesť námietku zaujatosti. Je názoru, že v prejednávanej veci bol porušený základný princíp CSP podľa ktorého spory z ohrozenia alebo porušenia práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd.

25. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho

rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e/ CSP.

26. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Súdna prax zaujala názor, že nesprávne obsadeným súdom je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Čo sa týka nesprávne obsadeného súdu, to treba posudzovať z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska. Kvantitatívne hľadisko znamená to, že senát nemal predpísaný počet členov, kvalitatívne hľadisko znamená, že mal rozhodovať sudca a rozhodoval napríklad poverený zamestnanec súdu.

27. V danom prípade z obsahu spisu najvyšší súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by spochybňovali nestrannosť a nezáujatosť vo veci ani konajúceho senátu odvolacieho súdu (JUDr. Martin Murgaš, JUDr. Zuzana Kučerová, Mgr. Jana Janics Bajánková). Tento aspekt nespochybnil ani samotní sudcovia, nakoľko nepostupovali v zmysle § 50 ods. 1 CSP a neoznámili svoje pochybnosti o jej nezáujatosti v prejednávanej veci. V súvislosti s takto vymedzeným dovolací dôvodom dovolací súd však dovolateľovi dáva do pozornosti, že v zmysle § 49 ods. 3 CSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e/ CSP, preto prípustnosť dovolania v zmysle uvedeného ustanovenia z dôvodu, že rozhodovali vylúčení sudcovia alebo nesprávne obsadený súd, nie je daná.

28. Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ ďalej vyvodzujú prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania (výrok III). V predmetnom výroku videli porušenie kogentných procesných ustanovení § 255 CSP.

29. Dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania pre existenciu vady v zmysle tohto zákonného ustanovenia konštatoval dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021). Dovolenie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Súd prvého stupňa vo výroku IV. rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanému v 1. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3. Vo výroku V. rozhodol, že žalobca má voči žalovanému v 2. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3. Rozhodnutie odôvodnil v bodoch 96.-100. rozsudku. Odvolací súd zmenil rozsudok prvého stupňa vo výroku o trovách konania tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu, odvolací súd vzhľadom na zmeňujúce rozhodnutie o trovách konania bol povinný náležite odôvodniť zmeňujúci výrok o trovách (celého) konania. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v bode 29. nezodpovedá náležitostiam riadneho odôvodnenia rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Vzhľadom na čiastočný úspech a neúspech tej ktorej strany sporu mala byť úvaha odvolacieho súdu, ktorá ho viedla k výroku, že žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania presvedčivá, vychádzajúca z ustanovenia § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 396 CSP. V danom prípade odvolací súd len poukázal na citované zákonné ustanovenia a uviedol výrok. Vzhľadom na uvedenú vadu najvyšší súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. mája 2020 sp. zn. 6Co/40/2020 vo výroku III. v časti týkajúcej sa náhrady trov konania a vec mu vrátil v tejto časti na ďalšie konanie.

30. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalovaný 1/ neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd (výrok II.), nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jeho patriace procesné práva v

takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalovaného 1/ a žalovaného 2/ aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

31. Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP (právna otázka je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne).

32. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

33. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

34. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

35. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

36. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

37. Žalovaný 1/ v preskúmvanej veci namietal nesprávne posúdenie kritérií rozhodných pre vyslovenie záveru o určení naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení, ktorý nezodpovedá právnym vetám v súdnych rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/170/2005, 1Cdo/91/2006, 5Cdo/31/2004, 3Cdo/112/2004, 5Obdo/20/2008, 4Obdo/31/2009. Podľa jeho názoru sa pri riešení uvedenej otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe týchto rozhodnutí dovolacieho súdu.

38. Žalovaný 1/ v dovolaní poukázal a vidí odklon od rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 112/2004,

predmetom ktorého bolo určenie , že žalované nie sú vlastníčkami nehnuteľnosti. V rozsudku dospel k záveru, že určovacia žaloba nie je opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu predbežnej otázky k posúdeniu, či tu právo alebo vzťah je alebo nie je. Odklon žalovaný 1/ vidí aj z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/31/2004, kde predmetom konania je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, uvádza, že právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti určovacej žaloby musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavosti právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či len nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť nasledovať ďalšie súdne konanie. Odklon namieta aj z rozhodnutia sp. zn. 5Obdo/10/2008 o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy kde sa uvádza, že určovacia žaloba má preventívnu povahu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. Určovacia žaloba by mala byť zárukou odstránenia budúcich sporov účastníkov. Skutočnosť, že účastník uplatňuje proti žalobcovi majetkový nárok zo zmluvy nezakladá sama osebe nezakladá naliehavý právny záujem, ktorý nie je daný ani v prípade žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak otázka jeho platnosti má prejudiciálnu povahu vo vzťahu k inej právnej otázke. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu išlo o posúdenie, či podaná žaloba predstavuje vhodné, účinne a správne zvolený procesný nástroj ochrany žalobcovho práva, ktorým sa môže dosiahnuť odstránenie spornosti alebo neistoty. Odklon namieta aj z rozhodnutia sp. zn. Cdo 91/2006 v ktorom súd konštatuje, že nedostatok naliehavého právneho záujmu predstavuje prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám osebe vedie k zamietnutiu návrhu.

39. Žalovaný 1/ zastáva názor, že prvostupňový a odvolací súd sa pri posúdení základnej procesnej podmienky na konanie o určení naliehavého právneho záujmu odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je potrebné posudzovať na základe všetkých kritérií. Určovacia žaloba má charakter preventívnej žaloby a má odstrániť tvrdenú právnu neistotu právneho vzťahu účastníkov, ktorú nie je možné odstrániť inými prostriedkami. Pri právnom posúdení preukázania naliehavého právneho záujmu sa odvolací súd pri posúdení určovacích návrhov žalobcu odchýlil od rozhodovacej praxe a odvolací súd vyslovil nesprávny právny názor na splnenie procesnej podmienky, týkajúcej sa preukázania naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení, ktorý nezodpovedá ani právnym vetám v uvedených súdnych rozhodnutiach. Žalobcom tvrdený naliehavý právny záujem nespĺňa kritériá posúdenia naliehavosti ohrozenia ochrany jeho práva, právnej istoty, použitia správneho procesného prostriedku na ochranu jeho práva. Nie sú splnené ani preventívne dôvody na odvrátenie budúcich sporov účastníkov.

40. Žalovaný 2/ považuje právny záver odvolacieho súdu o preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobcu za rozporný s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu a odklon vidí v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/10/2008 a z rozhodnutia poukazuje na: „Určovacia žaloba má povahu preventívnu a jej účelom je poskytnutie ochrany právnomu postaveniu žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, teda vtedy, keď sa nemožno domáhať ochrany žalobou na plnenie. Medzi účastníkmi musí existovať aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobcu a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom. Určovacia žaloba by tiež mala byť zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Skutočnosť, že žalovaný uplatňuje proti žalobcovi majetkový nárok zo zmluvy, nezakladá sama osebe naliehavý právny záujem na žalobcom požadovanom určení neplatnosti zmluvy, z ktorej by sa mal tvrdený nárok odvíjať. Naliehavý právny záujem nie je daný ani v prípade žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak otázka jeho platnosti má povahu otázky prejudiciálnej vo vzťahu k inej právnej otázke.“ Žalovaný 2/ vidí odklon aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR. sp. zn. 4Cdo/49/2003 „Naliehavý právny záujem je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla.“ Žalovaný 2/ odklon namieta aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo 6. decembra 2012, sp. zn. 5Cdo/31/2011 „Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo

právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesné vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).“

41. Žalovaný 2/ je názoru, že dôvod, ktorým preukazoval žalobca svoj naliehavý právny záujem v žalobe, a to ukrátenie jeho práv ako veriteľa, nie je dôvodom, pre ktorý by mohol mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy a určenia vlastníctva, ale dôvodom, ktorý zákon presne precizuje pre odporovateľnú žalobu. Aj v žalobe podrobne popísané dôvody tvrdenej neplatnosti zmlúv sú z pohľadu judikatúry dôvodmi právnej neúčinnosti, a len za presne uvedených podmienok možnými dôvodmi neplatnosti. Uvedené však súd nemôže skúmať pred tým, kým nerozhodne o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení. Z uvedeného vyplýva, že súd nemohol posudzovať správnosť alebo nesprávnosť úsudku žalobcu o platnosti alebo neúčinnosti právnych úkonov žalovaných, ale len naliehavosť jeho právneho záujmu na určení v súlade s konštantnou judikatúrou. Žalobca netvrdil, že medzi ním a žalovanými existuje aktuálny stav objektívnej neistoty, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobcu a ktorý nemožno odstrániť iným právnym prostriedkom, tvrdil, že žalovaný 1/ nemá dostatočný majetok na uspokojenie jeho / žalovaným v 1/ popieranej pohľadávky. Žalobca bol povinný preukázať, že práve podaná žaloba je procesné vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie). Odvolací súd nevysvetlil, v čom má podaná žaloba žalobcu preventívny charakter a prečo je prípustná, keďže k tvrdenému porušeniu práva už došlo nehovoriac o farche viaznuce na nehnuteľnosti. V rozpore s judikatúrou dovolacieho súdu uznal naliehavý právny záujem na určení žalobcu napriek tomu, že neboli splnené podmienky pre takýto výrok. Je názoru, že žalobcovi procesné právo umožňovalo použiť legislatívne iný vhodný procesný prostriedok na obranu svojho práva, ktorý aj súbežne použil. Žalobca odporovateľnosť predmetných právnych úkonov napadol aj žalobou o právnu neúčinnosť, ktorá je vedená na Okresnom súde Bratislava II pod č.k. 14C/35/2007. Už aj táto skutočnosť mala byť pre súd dôvodom, na základe ktorej nemohol žalobca preukázať naliehavý právny záujem na určovanom výroku.

42. Najvyšší súd uvádza, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

43. Najvyšší súd poukazuje, že vo všetkých uvádzaných konaniach, od ktorých vidí žalovaný 1/ a žalovaný 2/ odklon, ide o odlišné skutkové situácie a dáva do pozornosti, že otázkou analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sa zaoberal Ústavný súd už v náleze č.k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020 (ZNaU 24/2020), pričom judikoval, že „I. Posúdenie skutočnej vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, sa posudzuje vždy podľa konkrétnych skutkových okolností, pri ktorých je potrebné rozoznávať určité typové situácie (typové skutkové okolnosti), pre posúdenie ktorých možno používať skoršiu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. II. Ak najvyšší súd nesprávne vyhodnotí analógiu v skutkovom stave a toto posúdenie má za následok odmietnutie dovolania, ide o porušenie práva na spravodlivý proces. Od najvyššieho súdu sa očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňovania princípu právnej istoty“.

44. Závery ústavného súdu týkajúce sa analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sú aplikovateľné aj na rozhodovanie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v konaní o určení vlastníckeho práva. Žalovaným 1/ a žalovaným 2/ označené rozhodnutia najvyššieho súdu nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax pre prejednávany prípad, nakoľko predmetné

rozhodnutia neriešia skutkovo a právne analogickú situáciu o akú ide v danej veci.

45. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

46. Dôvodom pre odmietnutie dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je skutočnosť, že žalovaným 1/ a žalovaným 2/ uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 tohto právneho predpisu. Podľa názoru odvolacieho súdu podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP neboli splnené, keď žalovaný 1/ a žalovaný 2/ v dovolaní neoznačil rozhodnutia odvolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd vo svojich rozhodnutiach a rovnako neoznačil rozhodnutia odvolacieho súdu vyjadrujúce rozdielne právne názory v analogickom skutkovom stave.

47. Dovolací súd nad rámec uvedeného (obiter dictum) poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/103/2018 a 5Cdo/31/2011 z ktorých jasne vyplýva, že „za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996).“ Daný právny názor nájdeme aj v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/156/2018. Z uvedeného je zrejmé, že určovacia žaloba je prípustná aj v prípadoch, ak je možné brániť svoje práva aj iným druhom žaloby, a ak sa daným rozhodnutím vyrieši spor medzi stranami, čo sa jednoznačne dá aplikovať aj na danú situáciu.

48. Dovolací súd uzatvára, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ v podanom dovolaní v tejto časti nevymedzili dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP spôsobom uvedeným v § 432 CSP a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

49. V preskúmvanej veci, vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP žalovaný 1/ a žalovaný 2/ spochybňujú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu založenom na nesprávnom posúdení právnej otázky „platnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva“, ktorú prvoinštančný ako aj odvolací súd považovali za absolútne neplatným právnym úkonom.

49.1. Žalovaný 1/ v dovolaní poukázal na rozhodnutia Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 8C/75/2007, Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 12C/49/2003, Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 10c/26/2003, Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 16C/94/2005 a tvrdí, že riešenie nastolenej otázky je odvolacím súdom posúdené v rozpore s predmetnými rozhodnutiami.

49.2. Žalovaný 2/ uviedol, že právna úprava zmlúv o zabezpečovacom prevode práva podľa ustanovenia § 553 Občianskeho zákonníka bola až do novelizácie tohto ustanovenia 1.1.2008 veľmi strohá. Podľa názoru žalovaného 2/ uplatneného v dovolaní, z dôvodovej správy k § 553 nevyplýva tvrdenie odvolacieho súdu, podľa ktorého aj do 1.1.2008 bol prepädľý záloh zákonom zakázaný. Naopak, zakotvením znenia § 553 v stave do 1.1.2008 dochádzalo legálne k výkonu práv veriteľa, s ktorými zákonodarcia nesúhlasil, a preto uvedený inštitút precizoval. Ani judikatúra nehovorí o tom, že zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, pokiaľ obsahujú dohodu o tom, že sa dlh dlžníka vysporiada s veriteľom prevodom vlastníckeho práva k zabezpečenému predmetu, sú automaticky neplatné. Žalovaný 2/ poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/58/2008 ale s tým rozdielom, že už neodcitol z rozhodnutia časť: „Z obsahu predmetného právneho úkonu - zmluvy o prevode členských a nájomných práv a povinností a dohody o majetkovom vysporiadaní z 20. decembra 2002 vyplýva, že

by malo ísť o trvalý prevod; to znamená, že takáto zmluva nevyjadruje ani len tú zo základných požiadaviek na zmluvu podľa § 553 Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 2007, ktorá spočíva vo vymedzení, že ide o zabezpečovací prevod práva, teda iba o dočasný prevod práva. Uvedená zmluva už iba z tohto dôvodu odporuje zákonu (§ 39, § 553 Občianskeho zákonníka) a nemôže byť považovaná za platnú zmluvu o zabezpečovacom prevode práva. Vzhľadom na chýbajúce aj ďalšie náležitosti takejto zmluvy (okrem uvedenia zmluvných strán a predmetu prevodu), túto zmluvu by bolo treba považovať za neplatnú aj z dôvodu podľa § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre nedodržanie stanovenej písomnej formy, resp. pre neurčitosť (podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Preto už iba ako súvisiacu poznámku je nutné zmieniť, že hoci § 553 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 2007 hovorí, že splnenie záväzku sa môže zabezpečiť prevodom práva dlžníka, predmetom prevodu v skúmanej zmluve boli nielen práva, ale aj povinnosti.“

50. Najvyšší súd konštatuje, že predmetné rozhodnutie na ktoré poukázal žalovaný 2/ (že sa rozhoduje rozdielne) sa nezakladá na pravde, práve naopak, je konzistentné s judikatúrou najvyššieho súdu.

51. Žalovaný 2/ poukázal aj na ďalšie rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Obo/49/2008 kde si myslí, že je rozhodovacia prax najvyššieho súdu rozhodovaná rozdielne, pretože z neho nie je možné vyvodiť, že prevod vlastníckeho práva na nadobúdateľa sa stáva definitívnym, je v rozpore s § 553 Občianskeho zákonníka ako to uvádza odvolací súd, keď poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu 3Cdo/446/2001. Najvyšší súd na argumentáciu žalovaného 2/ uvádza, že citovaný rozsudok najvyššieho súdu je konzistentný s ustálenou judikatúrou k zákazu dojednania prepádneho zabezpečovacieho prevodu práva: „Dlžník, ktorý svoj záväzok zabezpečuje prevodom práva svoje právo na veriteľa prevádza podmienčne obdobne ako do detencie. Je to stav, keď určitá fyzická, či právnická osoba ovláda vec (právo) fakticky, avšak bez vôle s ním nakladať ako so svojím vlastným, prípadne s ním nakladá ako s právom cudzím. Veriteľ nadobudne určité dispozičné práva s takýmto právom, ale značne obmedzené. Sama zmluva nemá právne následky prevodu práva (vykonaného nie za účelom zabezpečenia záväzku) upraveného v iných ustanoveniach Občianskeho zákonníka. Z toho treba vyvodiť, že takáto zmluva nemôže nahradiť zmluvu, ktorou dochádza k zmene vlastníctva (§ 123 a nasl. OZ).“ Navyše rozsudok na ktorý sa odvoláva žalovaný 2/ je vydaný v rámci odvolacieho konania a preto nemôže ísť o rozhodnutie dovolacieho súdu.

52. V ďalšej časti dovolania žalovaný 2/ vytýka odvolaciemu súdu, že jednotlivé ustanovenia zmluvy o zabezpečovacom prevode práva interpretoval nesprávne, v rozpore s jej skutočným obsahom. Na túto námietku dovolací súd uvádza, že pokiaľ súd zisťuje obsah zmluvy, rieši skutkové otázky a z nich vyvedené skutkové (nie právne) závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu nemožno považovať za právne posúdenie (3Cdo/27/2019).

53. K rozdielnosti rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach dovolací súd uvádza, že právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielných právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (napr. § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu (R17/2017).

54. Najvyšší súd opätovne pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná otázka, ktorá vykazuje existujúcu rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúcu nejednotnosť posudzovania danej otázky (teda nie minulú, už prekonanú a ani neexistujúcu rozdielnosť rozhodovania). Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované)

rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (rozhodnutia najvyššieho súdu 3Cdo/6/2017, 6Cdo/21/2017).

55. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ sa ale nenapĺňa rozhodnutiami okresných súdov Slovenskej republiky, krajských súdov Slovenskej republiky, ani Najvyššieho súdu Českej republiky. Dovolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nie je ani Ústavný súd Českej republiky (3Cdo/38/2019). V dovolaniach, prípustnosť ktorých je vyvodzovaná z tohto ustanovenia, nemožno preto (úspešne) poukazovať na rozhodnutia uvedených súdov. Pokiaľ je riešenie určitej právnej otázky rozhodované týmito súdmi (teda aj ústavným súdom) odlišne, nemôže ísť o „rozdielnosť rozhodovania“ relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP (3Cdo/204/2018).

56. Najvyšší súd nad rámec uvádza, že najvyšší súd riešil otázku zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, vo viacerých dovolacích konaniach vo veci sp. zn. 2MCdo/2/2006 publikované v ZSP 61/2009, R 20/2006, vo veci sp. zn. 1Cdo/48/2010, vo veci 3Cdo/446/2012, vo veci 2Cdo/208/2010.

57. Podľa § 553 ods. 1 Občianskeho zákonníka splnenie záväzku sa môže zabezpečiť prevodom práva dlžníka v prospech veriteľa (zabezpečovací prevod práva). Podľa § 553 ods. 2 Občianskeho zákonníka zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzavrieť písomne. O zabezpečovací prevod práva ide vtedy, ak dlžník prevedie na veriteľa svoje právo (napríklad vlastnícke) s rozvázovacou podmienkou, že zabezpečený záväzok bude splnený. Zabezpečovacím prevodom tak dochádza k („dočasnej“) zmene v subjekte práva do momentu splnenia záväzku; v prípade jeho splnenia sa obnovuje pôvodný stav (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/98/2004).

58. Ako už uviedol najvyšší súd v rozsudku z 25. júna 2009 sp. zn. 1Cdo/58/2008, až do novely Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 568/2007 Z.z. bola úprava zabezpečovacieho prevodu práva veľmi stručná. Výklad zabezpečenia záväzku prevodom práva, ktorý bol obsiahnutý v jedinom ustanovení Občianskeho zákonníka, treba podať so zreteľom na zmysel a účel daného ustanovenia. Účelom zabezpečovacieho prevodu práva je nielen nútiť dlžníka splniť svoj dlh voči veriteľovi (v tomto zabezpečení splnenia spočíva zabezpečovacia funkcia tohto inštitútu), ale pri riadnom a včasnom neuhradení tohto dlhu dať veriteľovi možnosť uspokojiť sa v spojitosti s touto formou zabezpečenia (zabezpečovací prevod práva má plniť aj funkciu uhradovaciu). Tieto základné skutočnosti pri výklade a aplikácii § 553 Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 2007 nemožno opomenúť; je treba ich rešpektovať a z nich vychádzať aj pri odvodzovaní náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. So zreteľom na stručné vymedzenia daného inštitútu v jeho pôvodnej podobe, treba uzavrieť, že písomná zmluva podľa § 553 Občianskeho zákonníka musí obsahovať ustanovenia určujúce: a/ zmluvné strany (účastníkov zmluvy), b/ zabezpečovaný záväzok, c/ majetkové právo dlžníka, ktoré sa prevádza, d/ to, že zmluvu uzatvárajú účastníci ako zmluvu o zabezpečovacom prevode práva, t. j. že tu ide iba o podmienený prevod práva z dlžníka na veriteľa za účelom zabezpečenia splnenia pohľadávky veriteľovi s rozvázovacou podmienkou, ktorá sa uplatní pri uspokojení zabezpečenej pohľadávky plnením tak, že právny úkon, ktorým bolo prevedené právo stráca účinnosť a právo v rozsahu, v akom bolo prevedené, prechádza späť na dlžníka (prevod práva na veriteľa tak zo zákona zaniká), e/ to, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí.

59. Na vyššie uvedené právne závery poukázal najvyšší súd neskôr aj v rozsudku z 29. februára 2012 sp. zn. 1Cdo/48/2010, v ktorom konštatoval, že absencia niektorej z týchto podstatných (esenciálnych) zložiek v zmluve o zabezpečovacom prevode alebo jej rozpor so zákonom má za následok absolútnu neplatnosť celej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva (§ 39 a § 553 Občianskeho zákonníka); v tomto rozsudku medziiným zdôraznil, že v rozpore s § 553 Občianskeho zákonníka je i také dojednanie, podľa ktorého sa veriteľ v prípade omeškania dlžníka s úhradou zabezpečenej pohľadávky bez ďalšieho (alebo na základe svojho jednostranného právneho úkonu) stane trvalým vlastníkom prevedeného majetku pri súčasnom zániku zabezpečenej pohľadávky - v takom prípade by totiž išlo o obdobu dojednania tzv. prepadného zálohu. Právne otázky týkajúce sa tzv. prepadného zálohu riešili viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2MCdo/2/2006 (ktoré bolo publikované v časopise Zo

súdnej praxe pod č. 61/2009), ako aj sp. zn. 3Cdo/144/2010 a 1MCdo/9/2011. V rozsudku z 30. marca 2011 sp. zn. 3Cdo/144/2010 najvyšší súd okrem toho pripomenul, že už v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/96/1995 (publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 39/1998) uviedol, že absolútna neplatnosť právneho úkonu (negotium nullum) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (ex lege), v dôsledku čoho sa hľadá na absolútne neplatný úkon tak, ako keby nebol nikdy urobený. Absolútne neplatný právny úkon nepôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Ak je určitý úkon absolútne neplatný, nastáva jeho neplatnosť priamo zo zákona už v čase jeho urobenia. Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (z úradnej povinnosti - ex officio).

60. Na právnych záveroch, ktoré boli zaujaté vo vyššie uvedených rozhodnutiach, zotrváva najvyšší súd aj v preskúmvanej veci. Tieto závery sa nepriečia konštatovaniu obsiahnutému v iných rozhodnutiach najvyššieho súdu, v zmysle ktorého „dojednanie prevodu práva ako obligačného zabezpečovacieho inštitútu má v zásade len funkciu zabezpečovaciu a nie funkciu uhradzovaciu. Zmluvné dojednanie, ktoré umožňuje zánik vlastníctva pôvodného vlastníka k nehnuteľnosti bez ohľadu na výšku zostatku nesplateného dlhu v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva na veriteľa stane nepodmieneným, svojím účelom a obsahom, podľa názoru odvolacieho súdu obchádza zákon, a je teda v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatné“, resp. že „obchádzanie zákona spočíva i vo vylúčení záväzného pravidla zámerným použitím prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané a v dôsledku čoho vzniknutý stav z hľadiska pozitívneho práva sa javí ako nenapadnuteľný. Konanie 'in fraudem legis' predstavuje postup, kedy sa niekto správa podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiaduci“ (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 8Sžo/30/2007, 8Sžo/17/2007, 10Sžo/11/2010).

61. Dovolací súd uzatvára, že podané dovolania podané žalovaným 1/ a žalovaným 2/ podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nie sú dôvodné a preto ich zamietol podľa § 448 CSP.

62. Pokiaľ ide o dovolanie žalovaného 1/ a žalovaného 2/ v časti, kde namietali dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ a písm. e/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa § 447 písm. f/ CSP ako neprípustné odmietol a v časti kde namietali výrok rozsudku odvolacieho súdu III. týkajúci sa náhrady trov konania je dovolanie prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

63. Ak bolo rozhodnutie z časti zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

64. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.